

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”
Фізико-Технічний інститут

КРИПТОГРАФІЯ

КОМП’ЮТЕРНИЙ ПРАКТИКУМ №1

Виконала: Студентка 3-го курсу
Групи ФБ-93
Пономаренко Олександра Сергіївна

Київ 2021

Експериментальна оцінка ентропії на символ джерела відкритого тексту

Мета:

Засвоєння понять ентропії на символ джерела та його надлишковості, вивчення та порівняння різних моделей джерела відкритого тексту для наближеного визначення ентропії, набуття практичних навичок щодо оцінки ентропії на символ джерела.

Завдання до виконання:

0. Уважно прочитати методичні вказівки до виконання комп'ютерного практикуму.

1. Написати програми для підрахунку частот букв і частот біграм в тексті без пробілів (з пробілами), а також підрахунку H_1 , H_2 та H_3 за безпосереднім означенням (і для тексту із пробілами відповідні ентропії).
2. За допомогою програми CoolPinkProgram оцінити значення $H^{(10)}$, $H^{(20)}$, $H^{(30)}$.
3. Використовуючи отримані значення ентропії, оцінити надлишковість російської мови в різних моделях джерела.

Виконання роботи:

Застосовані функції:

- 1) для читання з файлу;
- 2) для запису в файл;

```
1  #include <iostream>
2  #include <string>
3  #include <iomanip>
4  #include <algorithm>
5  #include <clocale>
6  #include <fstream>
7  #include <windows.h>
8  #include <math.h>
9
10 using namespace std;
11
12 //читання з файлу
13 string inputf(ifstream& f, char str[40]) {
14     string a;
15     f.open(str);
16     if (f.fail()) {
17         cout << "\n Fail to open the file";
18         exit(1);
19     }
20     string extra = "";
21     while (getline(f, a)) {
22         extra += a;
23     }
24     f >> extra;
25     f.close();
26     return extra;
27 }
28
29 //запис у файл
30 void outputf(ofstream& f, string a, char str[40]) {
31     f.open(str);
32     if (f.fail()) {
33         cout << "\n Fail to open the file";
34         exit(1);
35     }
36     f << a;
37     f.close();
38 }
```

- 3)-для знаходження матриці частоти біграм (з перетином)
- для запису відповідної матриці
- для знаходження відповідної ентропії

```

40 double withIntersection(string** a_bigram, int lengthOfArray, string txt_filtered, int lengthOfText, ofstream& f1, char str[40], string alphabet)
41 {
42     string bigram = "";
43     char sym1;
44     char sym2;
45     //цикл на заповнення біграм алфавіту
46     for (int r = 0; r < lengthOfArray; ++r) {
47         for (int c = 0; c < lengthOfArray; ++c) {
48             sym1 = alphabet[r];
49             sym2 = alphabet[c];
50             string bi1(1, sym1);
51             string bi2(1, sym2);
52             bigram = bi1 + bi2;
53             a_bigram[r][c] = bigram;
54         }
55     }
56     int** counter = new int* [lengthOfArray];
57     string** sa_frequencyOfBi = new string * [lengthOfArray];
58     double** a_frequencyOfBi = new double* [lengthOfArray];
59     for (int i = 0; i < lengthOfArray; ++i) {
60         counter[i] = new int[lengthOfArray];
61         sa_frequencyOfBi[i] = new string[lengthOfArray];
62         a_frequencyOfBi[i] = new double[lengthOfArray];
63     }
64     for (int i = 0; i < lengthOfArray; ++i) {
65         for (int j = 0; j < lengthOfArray; ++j) {
66             counter[i][j] = 0;
67         }
68     }
69     int j1, j2;
70     //цикл на підрахунок біграм (так як крок i=i+1 - біграми з перетином)
71     for (int i = 0; i < lengthOfText; ++i) {
72         j1 = alphabet.find(txt_filtered[i]);
73         j2 = alphabet.find(txt_filtered[i + 1]);
74         counter[j1][j2]++;
75     }
76     double frequencyOfBi;
77     //цикл на підрахунок частоти кожної біграми
78     for (int r = 0; r < lengthOfArray; ++r) {
79         for (int c = 0; c < lengthOfArray; ++c) {
80             frequencyOfBi = (counter[r][c] * 1.0) / (lengthOfText - 1);
81             //заповнення додаткової стрінгової матриці, яку ми запишемо у файл
82             sa_frequencyOfBi[r][c] = a_bigram[r][c] + ": " + to_string(frequencyOfBi) + " ";
83             a_frequencyOfBi[r][c] = frequencyOfBi;
84         }
85     }
86     //запис матриці у файл
87     f1.open(str);
88     if (f1.fail()) {
89         cout << "\n Fail to open the file";
90         exit(1);
91     }
92     for (int r = 0; r < lengthOfArray; ++r) {
93         f1 << endl;
94         for (int c = 0; c < lengthOfArray; ++c) {
95             f1 << setw(10) << sa_frequencyOfBi[r][c];
96         }
97     }
98     f1.close();
99     double entropy = 0;
100     double logarifm;
101     //цикл на знаходження ентропії
102     for (int r = 0; r < lengthOfArray; ++r) {
103         for (int c = 0; c < lengthOfArray; ++c) {
104             logarifm = log10(a_frequencyOfBi[r][c]) / log10(2);
105             //у тому випадку, коли частота біграми=0, логарифм дорівнюватиме нескінченності
106             if (logarifm == -INFINITY) {
107                 logarifm = 0; //запишемо через нуль для зручності (адже ми все одно будемо множити на нуль)
108             }
109             logarifm = a_frequencyOfBi[r][c] * logarifm;
110             entropy = entropy + logarifm;
111         }
112     }
113     entropy = entropy * (-1);
114     return entropy;
115 }
116

```

- 4)-для знаходження матриці частоти біграм (без перетину)
- для запису відповідної матриці
- для знаходження відповідної ентропії

```

118 double matrix(string** a_bigram, int lengthOfArray, string txt_filtered, int lengthOfText, ofstream& f1, char str[40], string alphabet)
119 {
120     string bigram = "";
121     char sym1;
122     char sym2;
123     //цикл на заповнення біграм алфавіту
124     for (int r = 0; r < lengthOfArray; ++r) {
125         for (int c = 0; c < lengthOfArray; ++c) {
126             sym1 = alphabet[r];
127             sym2 = alphabet[c];
128             string bi1(1, sym1);
129             string bi2(1, sym2);
130             bigram = bi1 + bi2;
131             a_bigram[r][c] = bigram;
132         }
133     }
134     int** counter = new int* [lengthOfArray];
135     string** sa_frequencyOfBi = new string * [lengthOfArray];
136     double** a_frequencyOfBi = new double* [lengthOfArray];
137     for (int i = 0; i < lengthOfArray; i++) {
138         counter[i] = new int[lengthOfArray];
139         sa_frequencyOfBi[i] = new string[lengthOfArray];
140         a_frequencyOfBi[i] = new double[lengthOfArray];
141     }
142     for (int i = 0; i < lengthOfArray; i++) {
143         for (int j = 0; j < lengthOfArray; j++) {
144             counter[i][j] = 0;
145         }
146     }
147     int j1, j2;
148     //цикл на підрахунок біграм (так як крок i=i+2 - біграми без перетину)
149     for (int i = 0; i < lengthOfText; i = i + 2) {
150         j1 = alphabet.find(txt_filtered[i]);
151         j2 = alphabet.find(txt_filtered[i + 1]);
152         counter[j1][j2]++;
153     }
154     double frequencyOfBi;
155     //цикл на підрахунок частоти кожної біграми
156     for (int r = 0; r < lengthOfArray; ++r) {
157         for (int c = 0; c < lengthOfArray; ++c) {
158             frequencyOfBi = (counter[r][c] * 1.0) / (lengthOfText / 2);
159             sa_frequencyOfBi[r][c] = a_bigram[r][c] + ": " + to_string(frequencyOfBi) + " ";
160             a_frequencyOfBi[r][c] = frequencyOfBi;
161         }
162     }

```

```

163 //запис матриці у файл
164 f1.open(str);
165 if (f1.fail()) {
166     cout << "\n Fail to open the file";
167     exit(1);
168 }
169 for (int r = 0; r < lengthOfArray; ++r) {
170     f1 << endl;
171     for (int c = 0; c < lengthOfArray; ++c) {
172         f1 << setw(10) << sa_frequencyOfBi[r][c];
173     }
174 }
175 f1.close();
176
177 double entropy = 0;
178 double logarifm;
179 //цикл на знаходження ентропії
180 for (int r = 0; r < lengthOfArray; ++r) {
181     for (int c = 0; c < lengthOfArray; ++c) {
182         logarifm = log10(a_frequencyOfBi[r][c]) / log10(2);
183         if (logarifm == -INFINITY) {
184             logarifm = 0;
185         }
186         logarifm = a_frequencyOfBi[r][c] * logarifm;
187         entropy = entropy + logarifm;
188     }
189 }
190 entropy = entropy * (-1);
191 return entropy;
192 }

```

5)-для знаходження ентропії із частотами літер

```

194 double entropy(double* a, int lengthOfArray) {
195     double entropy = 0;
196     double logarifm;
197     for (int i = 0; i < lengthOfArray; i++) {
198         logarifm = log10(a[i]) / log10(2);
199         logarifm = a[i] * logarifm;
200         entropy = entropy + logarifm;
201     }
202     entropy = entropy * (-1);
203     return entropy;
204 }

```

6)-для підрахунку усіх літер

-для підрахунку частоти кожної літери

-для сортування частот

```

206 string sorted_txt(int lengthOfArray, string txt_filtered, int* a_quantityOfSym, int lengthOfText, string* as_frequencyOfSym, double* a_frequencyOfSym, string alphabet) {
207     double frequencyOfSym;
208     char symbol;
209     string frequencyWithSym = "";
210     string frequencySorted = "";
211     //цикл на підрахунок усіх літер в тексті(від а до я)
212     for (int i = 0; i < lengthOfArray; i++) {
213         symbol = alphabet[i];
214         const auto count_symbol = count(txt_filtered.cbegin(), txt_filtered.cend(), symbol);
215         a_quantityOfSym[i] = count_symbol; //запис кі-сті літер у масив
216     }
217     //цикл на підрахунок частоти кожної літери
218     for (int i = 0; i < lengthOfArray; i++) {
219         frequencyOfSym = (a_quantityOfSym[i] * 1.0) / lengthOfText;
220         a_frequencyOfSym[i] = frequencyOfSym; //запис частоти кожної літери у масив
221         as_frequencyOfSym[i] = to_string(frequencyOfSym) + " (" + alphabet[i] + ")"; //запис частоти і відповідної літери у масив
222     }
223     for (int i = 0; i < lengthOfArray; i++) {
224         frequencyWithSym = frequencyWithSym + as_frequencyOfSym[i] + "\n";
225     }
226     //цикл на сортування масиву із частотами
227     for (int i = 0; i < lengthOfArray-1; ++i) {
228         int bigger = i;
229         for (int j = i + 1; j < lengthOfArray; ++j) {
230             if (a_frequencyOfSym[j] > a_frequencyOfSym[bigger]) {
231                 bigger = j;
232             }
233         }
234         swap(a_frequencyOfSym[i], a_frequencyOfSym[bigger]);
235     }
236     for (int i = 0; i < lengthOfArray; i++) {
237         frequencySorted = frequencySorted + to_string(a_frequencyOfSym[i]) + "\n";
238     }
239     txt_filtered = frequencyWithSym + "\n" + "Sorted:" + "\n" + frequencySorted;
240     return txt_filtered;
241 }

```

Відповідні текстові файли:

- **vim_whs.txt** - фільтрований текст без пробілів;
intersection_matrix.txt - матриця частот біграм (з перетином);
matrix.txt - матриця частот біграм (без перетину); **sorted.txt** - відсортовані частоти літер. Ці всі файли знаходяться у папці **without_spaces/**.
- **vim_ws.txt** - фільтрований текст із пробілами;
intersection_matrix_ws.txt - матриця частот біграм (з перетином);
matrix_ws.txt - матриця частот біграм (без перетину); **sorted_ws.txt** - відсортовані частоти літер. Ці всі файли знаходяться у папці **with_spaces/**.

Далі перейдемо до мейну:

I. Текст без пробілів:

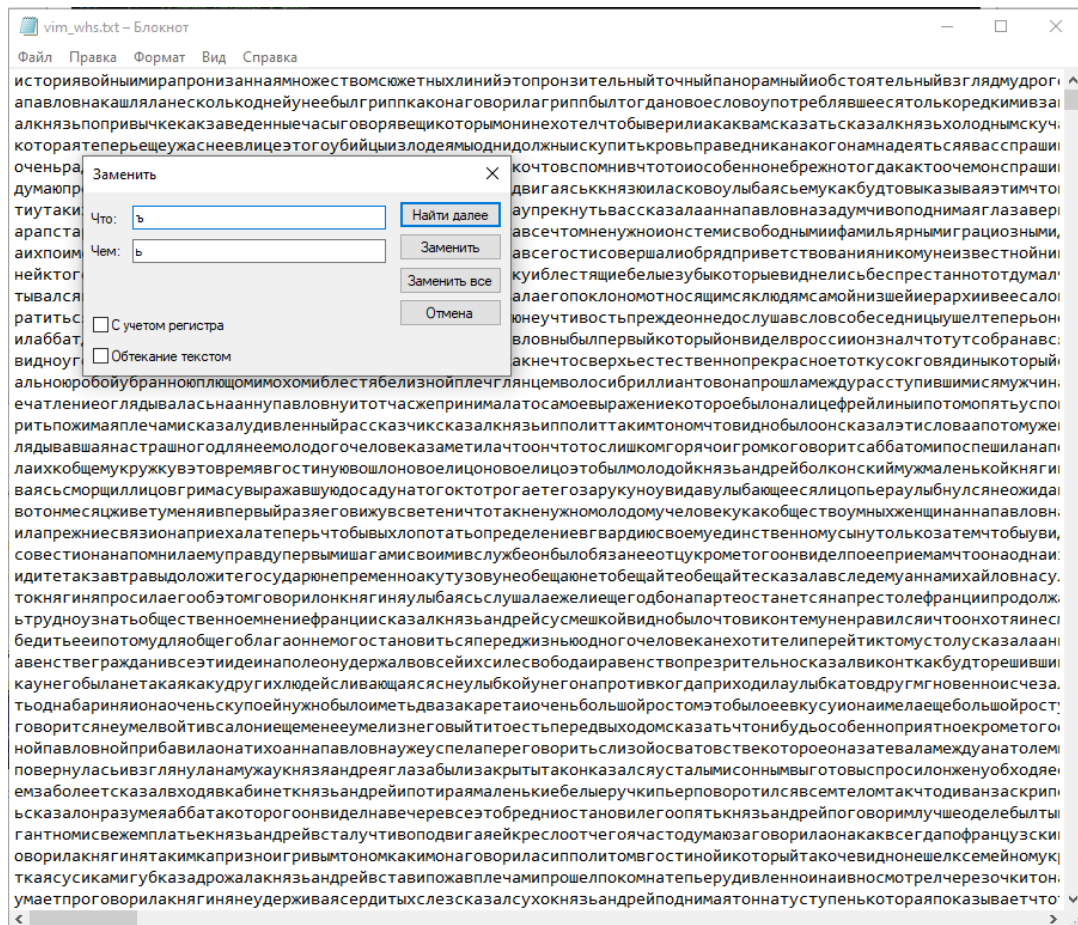
1)фільтрація тексту

```

157     setlocale(LC_ALL, "Russian");
158     string txt_before, txt_after;
159     string txt_sorted, txt_filtered;
160     ifstream f;
161     ofstream f1;
162     char str1[40], str2[40];
163     cout << "Enter the root to .txt file: ";
164     cin >> str1;
165     txt_before = inputf(f, str1);
166     txt_after = txt_before;
167
168     //фільтрація тексту
169     txt_after.erase(remove_if(txt_after.begin(), txt_after.end(), [](char c) { return !isalpha((unsigned char)c); }), txt_after.end());
170     char chars[] = "abcdefghijklmnopqrstuvwxyzABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ";
171     for (unsigned int i = 0; i < strlen(chars); ++i) {
172         txt_after.erase(std::remove(txt_after.begin(), txt_after.end(), chars[i]), txt_after.end());
173     }
174     //верхній перістр->нижній перістр
175     transform(txt_after.begin(), txt_after.end(), txt_after.begin(), tolower);
176
177     cout << "New .txt is ready. Enter the root to it: ";
178     cin >> str2;
179     outputf(f1, txt_after, str2);

```

Залишилося замінити усі літери ‘ё’ на ‘е’, та ‘ъ’ на ‘ь’. Зробити це можна у звичайному блокноті

2) Проходження по ф-ціям, запис у файли та підрахунок усіх ентропій

```
293 string alphabet;
294 int lengthOfText;
295 int lengthOfArray;
296 //зчитуємо змінений файл
297 cout << "Enter the name of filtered txt(without spaces): ";
298 cin >> str1;
299 txt_filtered = inputf(f, str1);
300 alphabet = "абвгдежзийклмнопрстуфхцщшрьъэюя";
301 lengthOfArray = alphabet.length();
302 lengthOfText = txt_filtered.length();
303 cout << "Length of new txt: " << lengthOfText << " symbols" << endl;
304 string* as_frequencyOfSym = new string[lengthOfArray];
305 int* a_quantityOfSym = new int[lengthOfArray];
306 double* a_frequencyOfSym = new double[lengthOfArray];
307 txt_sorted = sorted_txt(lengthOfArray, txt_filtered, a_quantityOfSym, lengthOfText, as_frequencyOfSym, a_frequencyOfSym, alphabet);
308 cout << "The frequency of symbols in the new .txt has been sorted. Enter the root to it: ";
309 cin >> str2;
310 outputf(f1, txt_sorted, str2);
311 cout << "Entropy(symbol frequencies): " << entropy(a_frequencyOfSym, lengthOfArray) << endl;
312
313 string* a_bigram = new string[lengthOfArray];
314 for (int i = 0; i < lengthOfArray; i++) {
315     a_bigram[i] = new string[lengthOfArray];
316 }
317 cout << "The frequency of bigrams(with intersection) has been written. Enter the root to it: ";
318 cin >> str2;
319 cout << "Entropy(bigram frequencies with intersection): " << withIntersection(a_bigram, lengthOfArray, txt_filtered, lengthOfText, f1, str2, alphabet) << endl;
320
321 cout << "The frequency of bigrams has been written. Enter the root to it: ";
322 cin >> str2;
323 cout << "Entropy(bigram frequencies): " << matrix(a_bigram, lengthOfArray, txt_filtered, lengthOfText, f1, str2, alphabet) << endl;
```

Знайдені значення ентропії:

-із частотою літер

```
Length of new txt: 2302687 symbols
Entropy(symbol frequencies): 4.45931
```

-із частотою біграм (з перетином та без)

```
The frequency of bigrams(with intersection) has been written. Enter the root to it: D:\intersection_matrix.txt
Entropy(bigram frequencies with intersection): 8.27691
The frequency of bigrams has been written. Enter the root to it: D:\matrix.txt
Entropy(bigram frequencies): 8.27535
```

II. Текст із пробілами:

1) фільтрація тексту

```
255 //фільтрація тексту(щоб залишилися пробіли)
256 for (int i = 0; i < txt_after.length(); i++) {
257     //cout << a[i] << endl;
258     if (txt_after[i] == ' ') {
259         txt_after.replace(i, 1, "q");
260     }
261 }
262 txt_after.erase(remove_if(txt_after.begin(), txt_after.end(), [](char c) { return !isalpha((unsigned char)c); }), txt_after.end());
263 for (int i = 0; i < txt_after.length(); i++) {
264     //cout << a[i] << endl;
265     if (txt_after[i] == 'q') {
266         txt_after.replace(i, 1, " ");
267     }
268 }
269 char chars[] = "abcdefghijklmnopqrstuvwxyzABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ";
270 for (unsigned int i = 0; i < strlen(chars); ++i) {
271     txt_after.erase(remove_if(txt_after.begin(), txt_after.end(), [chars, i](char c) { return c == chars[i]; }), txt_after.end());
272 }
273 for (int i = txt_after.size() - 1; i >= 0; i--) {
274     if (txt_after[i] == ' ' && txt_after[i + 1] != ' ') {
275         txt_after.erase(txt_after.begin() + i);
276     }
277 }
278 transform(txt_after.begin(), txt_after.end(), txt_after.begin(), tolower);
```

Також замінимо усі літери ‘ё’ на ‘е’, та ‘Ъ’ на ‘ь’.

2) Проходження по ф-ціям, запис у файли та підрахунок усіх ентропій

```
325 cout << "Enter the name of filtered txt(with spaces): ";
326 cin >> str1;
327 txt_filtered = inputf(f, str1);
328 alphabet = "абвгдежзийклмнопрстуфхцчшщъыэя ";
329 lengthOfArray = alphabet.length();
330 lengthOfText = txt_filtered.length();
331 cout << "Length of new txt: " << lengthOfText << " symbols" << endl;
332 string* as_frequencyOfSym2 = new string[lengthOfArray];
333 int* a_quantityOfSym2 = new int[lengthOfArray];
334 double* a_frequencyOfSym2 = new double[lengthOfArray];
335 txt_sorted = sorted_txt(lengthOfArray, txt_filtered, a_quantityOfSym2, lengthOfText, as_frequencyOfSym2, a_frequencyOfSym2, alphabet);
336 cout << "The frequency of symbols in the new .txt has been sorted. Enter the root to it: ";
337 cin >> str2;
338 outputf(f1, txt_sorted, str2);
339 cout << "Entropy(symbol frequencies): " << entropy(a_frequencyOfSym2, lengthOfArray) << endl;
340
341 string** a_bigram2 = new string * [lengthOfArray];
342 for (int i = 0; i < lengthOfArray; i++) {
343     a_bigram2[i] = new string[lengthOfArray];
344 }
345 cout << "The frequency of bigrams(with intersection) has been written. Enter the root to it: ";
346 cin >> str2;
347 cout << "Entropy(bigram frequencies with intersection): " << withIntersection(a_bigram2, lengthOfArray, txt_filtered, lengthOfText, f1, str2, alphabet) << endl;
348
349 cout << "The frequency of bigrams has been written. Enter the root to it: ";
350 cin >> str2;
351 cout << "Entropy(bigram frequencies): " << matrix(a_bigram2, lengthOfArray, txt_filtered, lengthOfText, f1, str2, alphabet) << endl;
```

Знайдені значення ентропії:

-із частотою літер

```
Length of new txt: 2747315 symbols
The frequency of symbols in the new .txt has been sorted. Enter the root to it: sorted_ws.txt
Entropy(symbol frequencies): 4.37631
```

-із частотою біграм (з перетином та без)

```
The frequency of bigrams(with intersection) has been written. Enter the root to it: intersection_matrix_ws.txt
Entropy(bigram frequencies with intersection): 7.9323
The frequency of bigrams has been written. Enter the root to it: matrix_ws.txt
Entropy(bigram frequencies): 7.93282
```

Хід роботи та опис труднощів:

Для написання даного комп'ютерного практикуму використовувала мову c++. За основу лабораторної роботи обрала книгу "Война и Мир".

Фільтрація тексту на c++ проходить легко й без проблем, за допомогою вбудованої ф-кції isalpha(), яка перевіряє текст на наявність символів, окрім літер (якщо таких символів немає - повертає 1).

Під час зчитування тексту книги та запису фільтрованого тексту з'явилася проблема із кодуванням. Замість російських літер програма зчитувала та записувала незрозумілі позначки. Але це легко вирішилося переведенням кодування на ANSI.

Сортування із частотами літер я зробила за допомогою сортування масиву вибором. Реалізація нескладна через використання вбудованої ф-ції swap(), яка міняє місцями два обрані елементи масиву.

Для обрахунків ентропії використовуємо формулу:

$$H(Z) = - \sum_{i=1}^n p_i \log p_i .$$

замінюючи імовірність на відповідну частоту. Так як зазвичай основою логарифму беруть двійку, потрібно зробити перехід від основи 10 до основи 2. Робиться це за формулою $\log_{10}(x) / \log_{10}2$.

Також під час обрахунків ентропії біграм зустрінемося з випадком, коли значення $p=0$, а отже логарифм буде дорівнювати -нескінченності. А нуль помножити на -нескінченність = невизначенність. На практиці, використовуючи правило Лопіталя, можна довести, що це значення все ж таки дорівнюватиме нулю, але програма буде видавати nan. Щоб запобігти такої неприємної ситуації, я вирішила додати умову:

```
for (int r = 0; r < lengthOfArray; ++r) {
    for (int c = 0; c < lengthOfArray; ++c) {
        logarifm = log10(a_frequencyOfBi[r][c]) / log10(2);
        //у тому випадку, коли частота біграми=0, логарифм дорівнюватиме нескінченності
        if (logarifm == -INFINITY) {
            logarifm = 0; //запишемо через нуль для зручності(адже ми все одно будемо множити на нуль)
        }
        logarifm = a_frequencyOfBi[r][c] * logarifm;
        entropy = entropy + logarifm;
    }
}
entropy = entropy * (-1);
```

2) За допомогою програми CoolPinkProgram оцінити значення $H^{(10)}$, $H^{(20)}$, $H^{(30)}$:

A) $H^{(10)}$

Лабораторная работа №1

Произвольная часть текста:
кто_живет

Использованные буквы:

Порядок n-граммы:
5 символов

Введенный символ:

Символ по счету:

Номер эксперимента: 52

Неравенство для энтропии:
 $1,54016769057006 < H < 2,32308498231086$

Двоичная таблица угаданных символов:

10000000000000000000000000000000	▲
01000000000000000000000000000000	
10000000000000000000000000000000	
10000000000000000000000000000000	
0000000000000000010000000000000000	▼

Поле ввода символов:

Продолжить Другой

Вероятности:

q[1] = 0,5882352
q[2] = 0,0980392
q[3] = 0,0784313
q[4] = 0,0392156
q[5] = 0,0392156
q[6] = 0
q[7] = 0
q[8] = 0
q[9] = 0,0196078
q[10] = 0
q[11] = 0,019607
q[12] = 0
q[13] = 0
q[14] = 0
q[15] = 0,019607
q[16] = 0
q[17] = 0,019607
q[18] = 0,019607
q[19] = 0
q[20] = 0
q[21] = 0
q[22] = 0,019607
q[23] = 0
q[24] = 0
q[25] = 0,019607
q[26] = 0
q[27] = 0,019607
q[28] = 0
q[29] = 0
q[30] = 0
q[31] = 0
q[32] = 0

Строка состояния:

×

[illegible]

X

[illegible]

3) Використовуючи отримані значення ентропії, оцінити надлишковість російської мови

Надлишковість мови обраховується за такою формулою:

$$R = 1 - \frac{H_{\infty}}{H_0}$$

$$H_0 = \log_2 32 = 5$$

$$1) 1 - (1.5401/5) > R^{(10)} > 1 - (2.323/5)$$

$$0.6919 > R^{(10)} > 0.5354$$

$$2) 1 - (1.853/5) > R^{(20)} > 1 - (2.7093/5)$$

$$0.6294 > R^{(20)} > 0.4581$$

$$3) 1 - (1.3326/5) > R^{(30)} > 1 - (1.984/5)$$

$$0.7335 > R^{(30)} > 0.6032$$

Висновок:

За цю лабораторну роботу ми дізналися про поняття ентропії та обрахували практично різні її значення для обраного тексту (з пробілами і без). Також для обчислення біграм згадали як працювати із двумірними масивами та згадали методи сортування масивів (для масиву частот літер). Також корисними для закріплення були робота із файлами (зчитування/запис) та ознайомлення з github'ом.